

Posudek vedoucího bakalářské práce

Název práce: Kniha Jonáš, kapitoly 3 a 4: exegeze, teologická témata a interpretace

Autor práce: Mgr. Jakub Haloda, Ph.D.

Obor studia: Teologie systematická

Posudek vypracoval: Viktor Ber, Th.D. – vedoucí práce

Datum: 9. srpna 2018

Bakalářská práce dr. Halody se zaměřuje na exegezi a teologickou interpretaci 3. a 4. kapitoly starozákonní knihy Jonáš.

Práce obsahuje *Úvod*, další tři kapitoly pojednávajících o knize jako celku – *Literární kontext* (kap. 1), *Autorství, doba a prostředí sepsání knihy* (kap. 2), *Literární forma (žánr)* (kap. 3). Následují dvě kapitoly věnované jazykově-literární stránce Jon 3–4 – *Pracovní překlad* (kap. 4) a *Literární analýza* (kap. 5). Předposlední kapitola nastiňuje *Hlavní teologická témata a interpretace* (kap. 6, sic!) – zda autor opět nutně směřuje k pojednání o knize Jonáš jakožto celku. Výsledky práce shrnuje *Závěr* (kap. 7, sic!), práce obsahuje dále *Seznam použité literatury* a *Seznam použitých zkratk*. Členění práce je až na některé detaily (viz níže) logické a koresponduje s cílem práce.

V *Úvodu* autor stručně představuje problematiku knihy Jonáš (unikátní žánr v rámci oddílu Malých proroků; pojetí kolektivní postavy Ninivských, z pohledu dnešního čtenáře fantastické motivy, otázka celkového výkladu smyslu a poselství knihy Jonáš). Je si vědom provázanosti vybraných kapitol s první částí knihy a tedy určité problematičnosti omezení práce na kapitoly Jon 3–4. Svůj výběr hájí jednak praktickými ohledy (rozsah bakalářské práce), dále dvoudílnou kompozicí knihy (Jon 1–2 a Jon 3–4), ve své práci přitom k celku knihy Jonáš přihlíží a na první část spisu Jonáš průběžně odkazuje. Pokud zároveň vezmeme v úvahu, že ve vybraných kapitolách se nachází rozuzlení a pointa celého vyprávění, lze vymezení biblického oddílu akceptovat. Autor si pro tuto práci klade následující cíle (s. 6–7):

- Exegetické zpracování zvolené perikopy včetně pořízení pracovního překladu hebrejského textu knihy s přihlédnutím k starověkým (LXX, Vulg.) i moderním verzím.
- Výklad jednotlivých veršů na základě vlastních postřehů a odborné literatury.
- Literární analýza textu perikopy.
- Přehledové shrnutí hlavních teologických témat a dosavadních interpretací perikopy.

V kapitole *Literární kontext* autor prochází jednotlivé kapitoly knihy a s přihlédnutím k sekundární literatuře představuje hlavní fáze vyprávění v knize Jonáš. Ve 2. kapitole autor předkládá hlavní názory týkající se autorství a okolností vzniku knihy Jonáš. Knihu označuje jako anonymní, přiklání se spíše k pozdějšímu datování tj. mezi 6. a 4. stol. př. n. l. (s. 11). Ve třetí kapitole autor probírá různé navržené žánry pro knihu Jonáš.

Podstatná část práce je věnována překladu, jazykovému rozboru a výkladu jednotlivých veršů kapitol 3–4 knihy Jonáš. V práci je uveden vždy daný verš v hebrejštině s vyznačením vybraných vazeb a sekvencí gramatických tvarů (narativy, jusivy apod.), připojen je vlastní autorův překlad s následujícími jazykově-textovými poznámkami. Výklad následuje většinou vždy k danému verši, někdy je komentována sekvence dvou veršů. Autor pracuje se standardními texty: *Biblia Hebraica Stuttgartensia* pro tradiční hebrejský text,

Rahlfsovo vydání Septuaginty pro řečtinu a stuttgartské vydání Vulgaty. Práce s původním textem je na velmi dobré úrovni. Autor používá standardní jazykové pomůcky, kvalitní komentáře a studie (většinou cizojazyčné). Velmi dobře autor odkazuje na možné souvislosti probíraných veršů v rámci biblického kánonu. Použití komentářů však místy působí nahodile – na některých klíčových místech chybí uvedení názorů právě těch autorit, které autor v úvodu práce vybral jako své průvodce textem knihy Jonáš (Lessing, Moberly, Sasson, Stuart, s. 6) – při výkladu např. Jonáše 4 odkazuje z těchto klíčových autorů prakticky pouze na Moberlyho a jednou na Sassona.

Literární analýza (kap. 5) obsahuje čtivé zhodnocení literárních aspektů knihy Jonáš. Autor práce zde podrobněji rozvádí teze z první kapitoly práce ohledně celkové struktury knihy Jonáš (dvoudílná případně složitější struktura); žánr vyprávění Jonáše 3–4 je porovnán se základním schématem prorockého zvěstování (s. 34–35). Přesto lze mít k této části jisté výhrady: Analýza narativní osnovy Jon 3–4 (část 5.1) sice vychází z předchozí literární analýzy, není ale dostatečně obhájena a vysvětlena. V jakém smyslu je Jon 3,4 „zápletka“ – není Jonášovo prorokování v Ninive spíše logickým a očekávaným krokem po druhém Hospodinově vyslání proroka? V jakém smyslu je pokání Ninivských „vyvrcholení“ této části vyprávění (či vyvrcholení celé knihy)? Nebylo by možné za zápletku/komplikaci považovat až Jonášovu negativní reakci v Jon 4,1–3? Do jaké míry vůbec tyto kategorie odrážejí předporozumění čtenáře knihy Jonáš? Též analýza postav v oddílu 5.2 působí v práci poněkud nadbytečně – některé teze se zde opakují (například s ohledem na kapitolu 1 – *Literární kontext*), některé postřehy měly být spíše zapracovány do komentáře, předchozí literární analýzy či do teologického výkladu.

V šesté kapitole autor uvádí přehled navržených teologických témat knihy Jonáš dle E. Levína a zmiňuje některé alternativy, z nichž nejvíce pozornosti věnuje výkladu Waltera Moberlyho. Není však zcela jasné, jak tato část souvisí s předchozí exegezí – bylo by vhodné výslovně odkazovat na autorův předchozí výklad textu.

V kapitole 7 autor shrnuje zvěst knihy Jonáš a i na základě své předchozí interpretace dospívá k podnětnému závěru, že rétorická otázka Hospodina v Jon 4,11 představuje pro čtenáře „dilema a námět k přemýšlení, nikoli pevný koncept řešení teologického problému“. (s. 48).

Formální a jazykovou úroveň práce kazí zbytečné jazykové chyby a překlepy: psaní adjektiva „Hebrejský“ s velkým písmenem (např. „Hebrejský text“); číslování sekcí by mělo být bez tečky za poslední číslicí; příklady překlepů jsou „Bleongs“ (s. 13, pozn. 39), „o skáže“ (s. 43), „symbolický“ (s. 44), jméno Westermann je zkomoleno na „Wasterman“; rozhozené je číslování výčtu na s. 35 (zřejmě má být 1/2/3); Moberly je uváděn jako „R. Moberly“ namísto v jeho případě zažitého Walter Moberly (případně s iniciály R. W. L. Moberly), chyba je i v číslování kapitol v obsahu práce...

Některé věcné dílčí nedostatky práce byly již zmíněny. Občas autor uvádí zkratkovitý argument, např. když zřejmě neproblematicky považuje Iz 2,2nn za text z 8. století (s. 10, pozn. 19). U Jonáše také zjevně nejde o „epos“ (s. 33). Jak již bylo zmíněno, práci by prospěla hlubší integrace exegetické části s teologicky interpretujícími částmi. Přes tyto výhrady považuji práci za zdařilou a naplňující stanovené cíle. Autor nepochybně prokázal schopnost práce s hebrejským textem Starého zákona a vzhled do starozákonní literatury. Práce ukazuje na schopnost autorovy práce se sekundární literaturou i na schopnost určité teologické integrace a syntézy.

Navrhuji práci hodnotit stupněm „výborně minus“.

Viktor Ber, Th.D.